

LUXEMBOURG RESISTS ...

Dat stong **viru 75 Joer an alle groussen Zeitungen an englescher Sprooch**. Och wa knapps een an der grousser Welt gewosst huet, wouderdäiwel dat „Luxembourg“ geng leien (esou op d'Manier: *somewhere on the way to the States...*), mir haten op eng ultradramatesch Fassong **den Nazipreise mat dem Streik uechter d'Land** definitiv d'Stier gebueden!

Datselwecht haten d'Lëtzebuenger **ewell e Joer virdrun iwver den „dräimol Neen“** gemaach, a mat deenen zwou Resistenz-Actiounen haten eist butzegt Land a säi klengt Vollek sech ee fir allemol **den Adelsbrëif ënnert de fräien Nationaliounen** (batter!) kaaft. Vun do un ass et, bis haut, an deem Sënn „biergop“ gaang. Datt net jiddereen de „Luxoen“ hirem STAAT säi Bekanntheetsgrad a säi Wuelstand vergonne kann/wëllt – Wauquiez: *Juncker et son Grand-Duché de m... / Marini+Montebourg: ... des patelins comme le Luxembourg devrait disparaître* – dorop nëmmen eng Äntwert: Fir den Näid muss ee sech „druginn“; d'Matleed kritt ee gratis. Mir sinn op jidfer Fall houfreg drop, datt mir alt emol sou ville franséischen an aneren Nopere fir eng Aarbechtsplaz hëlefe kënnen. *Passons sans appuyer*.

Dëst klengt Schreiwees läit elo **just tëscht deenen Erënnerungsfeiere** vun deem, wou et hei uewe geet. Dat kann net dacks genuch gesot ginn, well soss gemengt gëtt, eis NATIONAL Egestännegkeet an eis Chancë vun haut wieren esou aus enger „Cloud“, enger virtueller Wollek, op déi 2 560 Quadratkilometercher erfogereent. Am selwechten Zesummenhank wier et garantéiert net vu Muttwëll, wann eis Geschichts-Enseignanten **op d'mannst e resuméierten Text** giffen zesummestellen, deen och eise jonke Leit géng kloermaachen, watfir engen historesche Glécks- an Onglécksfäll mir eis Plaz an der Welt vun haut ze verdanken hunn ... fir äis vläicht grad esou wichtig wéi sech mat deer egyptescher, griechescher, réimescher, germanesch/fränkischer Period ze beschäftegen ... woumat natierlech näischt géint deenen hir welthistoresch a kulturell Wichtigkeet soll gesot sinn, déi de Fong vun eiser Geschicht verständlech maachen.

Apaart déi lescht ronn 200 Joer huet eis Sprooch op deem Gebitt eng Roll gespilt, déi een iwver psychologiescht Nodenkes net kann iwvergoen! Firwat mengt ee wuel, datt den Tunn Meyer – 1805 gebuer, héichgebilten Intellektuellen an ausgerechent Mathematiks(net Sprooch-)professor – sech esou „ommelzeg“ mam Lëtzebuergesch „hat“? De Michel Rodange huet, och nom kompetenten Uertel vum Top-Germanist Cornel Meder, en excellent Däitsch an der Fieder gehat ... an äis ower de lëtzebuergesche *Reenert* an „*dem Léiweckerche säi Lidd*“ geschenkt. Den Dicks war e Jurist, deen an Däitschland wéi an der Belsch stodéiert hat; hien ass net aus eiser lëtzebuergescher Literatur ewechzedenden. De Michel Lentz war ee vun den héchste Staatsbeamten, deen a sengem Beruff nëmme mat Franséisch an Däitsch ze dinn hat ... an ower fanne mir bei him deer beschter „Saachen“ an eiser Heemechts sprooch. **Firwat? Firwat? Firwat?** Deene Männer hiren Instinkt an hirt Wëssen driwwer, wou d'Kromm an der Heck geng leien; si sti **mat eiser Sprooch bei de Wuerzele vun eisem Heemechtsdenken!**

Leider ginn esou Gedankespiller ze dacks am Motzeck vun Nationalismus, Fanatismus, enger Zort vu Rassismus an esou engem „Schmecksert“ vu Faschismus gekuckt. Dobäi ass och nach net richtig bewosst, datt d'Lëtzebuergesch, natierlech e germaneschen Idiom, och säi ganz eegent klengt Liewe féiert ... an zugudderlescht den Driff fir eis Sproochsituatioun ass. Fir déi mir jo vun iwverall hier wierklech beneit ginn. Also.

Nix Kappduch!

Bei deer Saach iwver **d'Kleedung vu muslimesche Fraen** huet praktesch jidderee vun äis seng Meenung ... an e Recht drop! Souwisou behale mir déi verschidden Nimm net zum Allerbeschten ... mä am Lëtzebuergesche guff a gëtt et nach ëmmer en Ënnerscheid tëscht engem Bok an engem Bokes: dat eent ware mir jo vun de Schwëstereen an de Schoulen oder engem Spidol gewinnt ... et huet kee sech dru gestouss; e „Bokes“ huet d'Gesicht verstoppt a war net grad esou einfach op engem Fuesbal erlaabt (dacks nëmme géint eng Tax). De Fong vun deer Diskussioun gehéiert ower net hier.

Eppes haten an hu mir dobäi (sproochlech) ower och net: **e Kappduch!** Dat ass bei äis nach ëmmer e „Foulard/ e Këpp“. Dir kënnt elo soen, de „Foulard“ wier jo ower franséisch, richtig, mä en „Trottoir“ an en „Tournevis“ och; firwat solle mir dann elo missen e *Biergerstäig/ Schrauwenzéier* doraus maachen. Däitsch hu mir souwisou méi ewéi genuch; an eis Press, vrun allem dee Quascht vun däitsch-sproochche Statiounen friesse stonneweis an eise Stufen (an net „Wunnzëmmen“) um Lëtzebuergesche wéi Raten un Autoskabelen, oder Bluttsëffer an engem „Tatort“! **Leider huet den ILRES nach keng Ëmfro iwver d'TV-Programm(sprooch)gewunnechte vun de Lëtzebuenger – an zwar nëmmen hinne – gemaach?** Eng intressant „Commande“ fir eise Kulturministère ...

vum Lex Roth

(Zeechnung: O. Jaminon)

Abeejo ...

Deen Ausdrock kennt jiddereen. Hien **ass ower net dselwecht, wa mir en op deer zweeter oder deer leschter Silb betounen**. Schon doru geduecht? Setzt et an e Saz, da gëtt et kloer: Abeejo, do kanns du näischt maachen ... abeejo, dat hätt ech net geduecht. Hei ass et also d'Betounung op deer 2. oder deer leschter Silb, déi kloermécht, wat am Fong gemengt ass. Déi Saach ass net esou aussergewöhnlech, an et huet näischt mat eiser „koppeger“ Sprooch ze dinn: am Chineseschen, Japaneschen oder **an anere Sproochen hu mir dee Sproochklank-Phenomän kéipweis, esouguer mat 2, 3 an nach méi Bedeitungen, déi nëmmen iwver d'Betounung gesot/verstane ginn**. Abeejejo, gell dir!

ABEEJO heescht och e klengt Buch, dat am Fréijoer erauskënnt. Do fënnt een dann e puer honnert Wieder, Ausdréck an „Tournüren/Wendungen“ déi weisen, datt **eis kleng Sprooch wierklech en eegent Liewen an hirem Eckelche** féiert. Si ass eng „fir sech“ ... esouguer wa mir (ze) dacks mengen, dëst oder dat wier souwisou däitsch; e schéine Sprooch: *da mengt alt*. E puer kleng Beispiller aus e puer Honnerten, déi dir an deem neie Bichelche fanne wäert: *Gëff dech mat Jäizen, soss kriss d'eng an d'Akaul – ech hat eng Spränz an der Strass – ech hat mech mat deem, well dee geet mir net – ech vertässele meng Neelpëtz ëmmer erëm – dajee, viru mam Jabel ... du bass nawell e richtige Frechdachs, elo kriss du dat nawell net*.

An deem neie klenge Bichelche mat de sëllege Beispiller ass och all Kéier eng méiglech Iwwersetzung proposéiert, an zwar rout fir Franséisch a gréng fir d'Däitsch. Dir wäert/saalt iech wonnere!

Wien zitt wien?

Datt eis Sprooch es elo an deem Trauerspill rondrem d'Personal am „Fundamental/Primär“ och nach kritt, ass dach ower traureg. An der Meldung op enger Internet-Zeitung kréie mir gesot, **d'Ersatzpersonal wier vum Ministère OFGEZU ginn**. Do schuddert een sech dach an denkt un d'Ëmstänn bei den „Inka-Grujebattien“ ... oder ass et erëm esou, datt ee „Redakter“ sech mam Däitschen hat an net aus deene Gléisen erauskomm ass; do heescht et natierlech, déi Ersatzleit wieren „wieder abgezogen“ worden, also „erausgeholl/eweckgeholl“. Dat „Ofzëien“ hu mir an eiser Sprooch nëmme fir wann nom Schéissen oder Schluechten Huesen a Kanéngercher de Pelz iwver de Kapp gezu kréien. Hei geschitt dat dem Lëtzebuergesch ...

Spaass op d'Säit: **Sou Kuebereie geschéien nëmmen, well do kee geléiert huet(oder ginn ass), wéi een Däitsch op Lëtzebuergesch iwversetzt**. Wéini gëtt endlech dru geduecht, fir en Extra-Cours Lëtzebuergesch fir Zeitungs- a Mikro-Leit anzeféieren ... an um Radio, der Télévisioun an den Zeitungsredaktiounen eng Zort Stage-Kontroll doriwwer ze maachen, iert een nei Leit un „d'Knäppercher“ léisst? **Hei mussen d'Autoritéiten däitlech ginn!**

Kuraasch, Maionäs, Ketschapp?

De Professor René Oth huet an enger Bäiluecht vum „tageblatt“ e ganz intressanten Artikel iwver **nei Ortographie-Bestëmmungen am DUDEN** geschriwwen. Do geet och rieds vun deem koppege Gedéngels, fir franséisch an englesch Ausdréck orthographesch ze verdäitschen. Datt deen Zock net nëmmen am Däitschen décke „Niwel“ ass, wësse mir och an eiser Sprooch, wou **ganz „witzischsch“ Schreiwerten** déi gelungenst Schreifweise fir Wieder fannen, déi och am Lëtzebuergesche gebraucht ginn.

Just mir Lëtzebuenger kënnen äis et dach leeschten, d'Schreifweis vun „auslännesche“ Wieder an hirer Originalorthographie ze loosse ... allerdéngs hu mir keen „Duden-Institut“, fir den ieweschte „Kommando“. Vläch ass dat och grad esou gutt, well der soss nach vill méi giffen zécke fir hir Sprooch ze schreien. Et ass ower ganz einfach, enger definitiver Regel ze follegen: Schreift „frien“ Wieder am Lëtzebuergesch esou, wéi si an hirer Originalsprooch eriwverkomm sinn, BASTA! De Rescht (wéi z. B. *Komitee*) ass Folklore.

Nei Gemengeréit

D'Actioun-Lëtzebuergesch wënscht **alle Kandidaten dat Allerbescht** fir si selwer an hir Gemeng. Iwwer all Humpen- an aner Gesprécher eraus, ass eent ganz wichtig: Datt et Leit gëtt, déi sech fir d'Allgemengheet asetzen a wëlles hunn ze schaffen.

Mir maachen datselwecht am Sënn vun eiser Sprooch ewell zënter 46 Joer. **Do-fir offrëiere mir och jidfer Gemeng an alle Gemengeverantwortlechen eis Mataarbecht** wann et ëm d'Vesuerge vun eiser Sprooch um Gebitt vun alen an neie **Strossennimm** a besonnesch ëm eng Form vun Ënnerhale vun eise **Fluornimm bei Bau-Lotissementer** geet. Natierlech wéi nach ëmmer: GRATIS!